

Strålsäkerhetsmyndighetens författningssamling

ISSN: 2000-0987

SSMFS 2008:14

Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om
lasrar;

Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om lasrar;¹

SSMFS 2008:14

Utkom från trycket
den 30 januari 2009

beslutade den 1 december 2008.

Strålsäkerhetsmyndigheten föreskriver² följande med stöd av 7 och 12 §§ strålskyddsförordningen (1988:293).

Tillämpningsområde och definitioner

1 § Dessa föreskrifter är tillämpliga på lasrar.

Föreskrifterna gäller inte vid överlåtelse av lasrar till en tillverkare om de är avsedda att ingå som komponenter i en annan produkt. I sådana fall ska föreskrifterna tillämpas på slutprodukten.

2 § I dessa föreskrifter avses med

laser: teknisk anordning som kan alstra elektromagnetisk strålning inom våglängdsområdet 180 nanometer till 1 millimeter, huvudsakligen genom processen stimulerad emission, eller produkt som innehåller en sådan anordning,

laserklass: beteckning, enligt svensk standard SS EN 60825-1, utgåva 3, 2003, likalydande internationell standard IEC 60825-1, utgåva 1.2, 2001, som beror på strålningsegenskaperna hos lasrar eller produkter vilka innehåller lasrar,

MTE: maximalt tillåten exponering enligt svensk standard SS EN 60825-1, utgåva 3, 2003,

laserpekare: bärbar laser, batteridrivna eller med annan egen strömförsörjning, avsedd att hållas i handen och riktas mot något på avstånd.

¹ Dessa föreskrifter har tidigare kungjorts i Statens strålskyddsinstitutets författningssamling (SSI FS 2005:4) med undantag av 6 § första stycket 2 samt andra stycket.

² Anmälan har gjorts enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EGT L 204, 21.7.1998, s.37, Celex 31998L0034), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG (EGT L 217, 5.8.1998, s.18, Celex 31998L0048).

Utformning

3 § Lasrar ska vid överlåtelse för att tas i bruk vara utformade, klassificerade och märkta i enlighet med svensk standard SS EN 60825-1, utgåva 3, 2003 eller på annat sätt erbjuda en likvärdig säkerhet. I fråga om medicintekniska produkter är även CE-märkta lasrar tillåtna.

Bestämmelserna i första stycket vad avser standardens avsnitt 4.4–4.7 om vissa tekniska säkerhetsanordningar gäller inte i fråga om utrustning som levereras till en myndighet inom totalförsvaret för användning i krig eller under krigsliknande förhållanden.

Handhavande

4 § Den som bedriver verksamhet med laser ska vara väl förtrogen med det sätt på vilket lasern används och känna till de risker som kan vara förenade med verksamheten.

5 § I verksamhet med laser ska risken för bestrålning av människor särskilt beaktas.

Strålfältet ska övervakas och åtgärder vidtas som hindrar att bestrålning av människor överstiger MTE. Vid bestrålning av patienter i medicinsk eller odontologisk verksamhet i samband med undersökning eller behandling och vid bestrålning av människor i kosmetiskt syfte får dock MTE-värdena överskridas.

Tillstånd

6 § Tillstånd krävs för

1. användning av en laser i laserklass 3B eller 4, om användningen avser underhållning, konst eller reklam eller om den i övrigt kan ge en exponering som överstiger MTE på allmän plats eller i luftrummet,
2. innehav av laserpekare i laserklass 3B eller 4 på allmän plats, inom skolområde där grundskole- eller gymnasieundervisning bedrivs, eller i fordon på allmän plats.

Kravet på tillstånd för innehav av laserpekare enligt punkten 2 gäller inte för näringsidkare som i sin yrkesverksamhet och utan att vara användare transporterar eller på annat sätt innehar lasrar.

7 § Ansökan om tillstånd ska ställas till Strålsäkerhetsmyndigheten och innehålla uppgifter om

1. den avsedda verksamheten eller syftet med innehavet,
2. tid och plats för verksamheten eller innehavet,
3. uppgifter om lasertyp och dess stråldata,
4. sökandens namn, adress, telefonnummer samt person- eller organisationsnummer och
5. namn på en person som utses att vara kontaktperson med Strålsäkerhetsmyndigheten.

Om ansökan avser användning för underhållning, konst eller reklam ska den dessutom innehålla en skiss över lokalen som visar strålfältet i förhållande till åskådare.

8 § Tillstånd för underhållning, konst eller reklam utomhus ges bara om strålfältet är övervakat och begränsat på ett liknande sätt som inomhus eller om det i övrigt föreligger särskilda skäl.

Laser i medicinsk verksamhet

9 § Bestrålning med laser i laserklass 4 av patienter vid medicinska behandlingar eller undersökningar får endast utföras under ansvar av en legitimerad läkare eller en legitimerad tandläkare. Om bestrålningen avser ögon eller ögonlock gäller dock vad som sägs i 10 §.

Bestrålning i kosmetiskt syfte av annan hud än ögonlocken ska i dessa föreskrifter inte anses utgöra medicinsk behandling.

10 § Bestrålning av människor med laser i laserklass 3B eller 4 som avser behandling eller undersökning av ögon eller ögonlock får endast utföras under ansvar av legitimerad läkare med fullgjord vidareutbildning inom specialiteten oftalmologi.

Användning av laser i laserklass 3B eller 4 för underhållning, konst eller reklam.

11 § Vid användning av laser, för vilken tillstånd krävs enligt 6 § i syfte att skapa optiska effekter för underhållning, konst eller reklam gäller vad som sägs i 12–16 §§.

12 § Laserstrålning med våglängd utanför våglängdsområdet 400–700 nanometer får inte överstiga gränsen för laserklass 1 under något möjligt driftförhållande.

13 § Laserutrustningen ska vara försedd med minst en lätt åtkomlig anordning med vars hjälp utsändande av all laserstrålning omedelbart kan avbrytas.

14 § Om inte laserstrålningen är oåtkomlig genom ett fysiskt hinder, ska strålfältet begränsas enligt bilagan till dessa föreskrifter så att

1. varje stråle befinner sig minst 3 meter ovanför plan till vilket åskådarna har tillträde eller
2. varje stråle befinner sig minst 2,5 meter, mätt horisontellt, från platser till vilka åskådarna har tillträde.

Begränsningarna ska också gälla för svepande eller pulsad laserstrålning, även om en normal svep- eller pulsfunktion skulle medföra att tillämpliga MTE-värden inte överskrids. Begränsningarna gäller inte för laserstrålning i form av reflexer från matta ytor (diffusa reflexer).

15 § Optiska komponenter som påverkar strålbanan ska vara fast monterade så att den avsedda strålbanan inte oavsiktligt kan ändras.

16 § I anslutning till varje öppning genom vilken laserstrålning utsänds ska strålfältet vara avskärmat så att laserstrålningen inte kan riktas mot områden till vilka åskådarna har tillträde.

Undantag

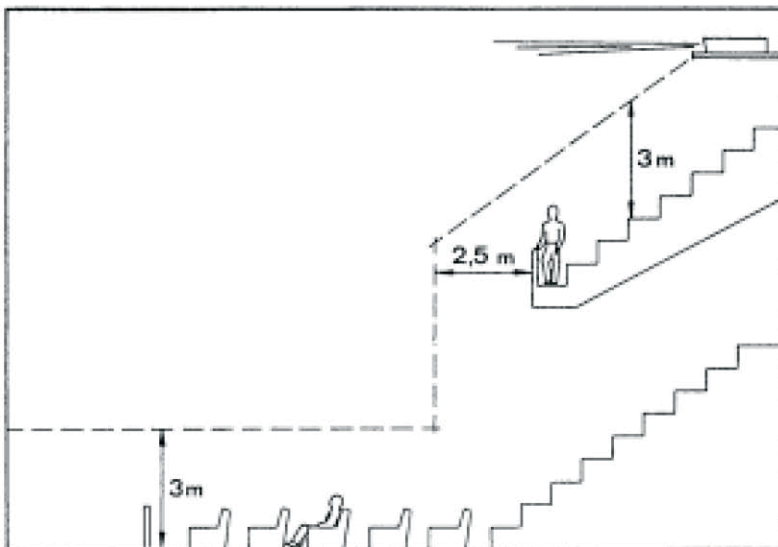
17 § Strålsäkerhetsmyndigheten får medge undantag från dessa föreskrifter om särskilda skäl föreligger och om det kan ske utan att syftet med föreskrifterna åsidosätts.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 februari 2009.

STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN

ANN-LOUISE EKSBORG

Martin Lindgren

Exempel på begränsningar av strålfältets utbredning annat än i fråga om diffusa reflexer.

Strålsäkerhetsmyndigheten
Swedish Radiation Safety Authority

SE-171 16 Stockholm
Solna strandväg 96

Tel: +46 8 799 40 00
Fax: +46 8 799 40 10

E-post: registrator@ssm.se
Webb: stralsakerhetsmyndigheten.se